

Quaranta anys amb camp d'aviació

A Vilobí d'Onyar hem celebrat els quaranta anys de la inauguració de l'aeroport amb un regust agredolç. La dolçor l'ha posada el trepidant moment actual, la rendibilitat de les instal·lacions, el trànsit i el remenament, els *ryanairs* possibles per al futur. Però mirat amb llarga vista, amb la perspectiva dels quaranta anys, el balanç local és una mica més agre, si es fa la relació entre proporció de terreny cedit i riquesa creada al municipi. Pel que fa a llocs de treball, no hi treballen gaire vilobinencs i, en canvi, tenim una contaminació acústica i lumínica apreciable. Pel que fa a riquesa fiscal, exempt de moltes contribucions tributàries, el camp d'aviació s'ha comportat com un municipi dins un municipi que genera més feina que béns, tal com se n'han queixat els alcaldes que hi han hagut de batallar. Vaja, que amb un polígon industrial qualsevol hi hauríem sortit guanyant.

Tot i això, al cap dels anys hi hem anat fent les paus, amb aquest quist que va néixer al pla de les Bòries i va esclafar dotze cases de pagès, tres rajoleríes, un prat amb joncs i maduixes silvestres i un enorme bosc de roures, alzines i pins amb els seus bolets corresponents. Allò va ser només l'inici; després van venir l'autopista, l'Eix Transversal, el pas del TGV. Resignats a ser, tot en un, el Prat del Llobregat, el Martorell i Santa Margarida amb els seus Monjos, gairebé ens mirem l'aeroport com una agressió menor amb la qual ja és factible l'entesa i la nostàlgia. De grat i per força, hem acompanyat les instal·lacions en moments molt baixos, sobretot durant els anys vuitanta, en què ens planyíem tant per aquestes com per la nostra geografia malaguanyada. Ara que sembla menys inútil el sacrifici, ens permetem que la memòria aixequi el vol, commemorant amb articles i exposicions locals aquest camp tan particular que va sorprendre molt més que els de pomeres *golden* arribades també els anys seixanta. Costa de creure que, fins llavors, els calamars a la romana havien estat una menja desconeguda a Vilobí. Els va cuinar, per primer cop, l'Angelina de cal Tet Esclopeter, quan alguns treballadors del camp l'hi van demanar. Fou, literalment, la fi de l'antic règim. Als calamars a la romana van acompanyar-los la *tele*, la immigració, la cultura del *tapeig*, els gelats de pal i la primera màquina *del millón*. Ara ens adonem que fou exactament llavors, el 1967, quan vàrem entrar a la modernitat. Si això passava a escala vilobinenca, imaginem per extensió tot allò que aquells vols xàrter van començar a descarregar arreu de la Costa Brava.

Josep Pujol i Coll

guir que fos la institució reconeguda i encertada que continua essent avui. Darrere seu, van dirigir-la mossèn Frederic Pujol, Jordi Bernardo i Marta Díez, a banda de diversos directors col·laboradors.

Ara és moment per a la celebració, que es materialitzarà aquest 21 de novembre de 2007 amb un concert a l'Auditori - Palau de Congressos de Girona, a base de peces significatives en el repertori de la Polifònica, i també amb una festa el dia 25, tot obert també a antics cantaires, amics i persones que hi han estat

vinculades en un moment o altre de la seva història. Els concerts més solemnes arribaran el 16 de desembre, a Olot, i el 27 de gener de 2008, a l'Auditori de Girona, amb la interpretació de la *Missa en re major* de Dvorak i el *Te Deum en do* de Britten, amb orgue i conjuntament amb el cor olotí Cantabile, que, dirigit igualment per Joan Asín, arriba al seu desè aniversari. Unes noces d'or, doncs, amb un balanç que permet mirar endavant amb optimisme.

Joan Gay i Puigbert

Arquitectura i paisatge a l'obra de Josep Danés

Aquells que aquest estiu hagin pujat a Núria hauran tingut l'oportunitat de visitar l'exposició «Josep Danés, l'arquitecte dels Pirineus», dedicada a mostrar les obres que durant les primeres dècades del segle XX va dur a terme aquest arquitecte a les comarques pirinenques.

Els canvis socioeconòmics i culturals que els Pirineus catalans van experimentar a principi del segle XX (el naixement de la indústria hidroelèctrica, l'expansió de l'excursionisme i els esports de neu) van fer

necessària la construcció de noves arquitectures per a aquell espai que de mica en mica anava deixant de ser considerat horrorós i estèril per passar a ser bell i sublim. Refugis per a excursionistes, hotels d'alta

muntanya i centrals hidroelèctriques van ser, doncs, els nous equipaments que l'arquitecte Josep Danés, inspirant-se en models arquitectònics alpins però sense deixar de banda l'arquitectura popular pirinenca, escampà en trenta-dos nuclis i indrets pirinencs de les comarques del Ripollès, la Cerdanya, l'Alt Urgell, el Pallars Sobirà i el Pallars Jussà, com també a Andorra.

Però sens dubte l'obra més coneguda i emblemàtica de Josep Danés és el santuari de Núria, amb l'Hotel de Núria, i d'aquí l'encert del lloc i el moment d'aquesta exposició. La seva disposició en un espai que d'entrada podria semblar excessivament reduït i allargassat va resultar ser, a la pràctica, un bon fil conductor perquè el visitant entengués, a través del contingut dels diferents apartats que

componien la mostra, les característiques de l'arquitectura de Josep Danés i la trajectòria coherent de les seves intervencions als Pirineus al llarg de la seva dilatada activitat professional (1917-1955). El mèrit d'aquest sempre difícil equilibri espai-contingut, clau en l'èxit de qualsevol exposició d'aquestes característiques, cal donar-lo a l'equip format pel seu director, Albert Solà, director de Vall de Núria; el comissari de l'exposició, l'historiador Joaquim M. Puigvert, i el dissenyador del muntatge gràfic i audiovisual, Quim Turon.

L'exposició constava de cinc grans blocs. El primer, format per cinc apartats i de caràcter introductor, tenia l'objectiu de situar el visitant dins la trajectòria professional de l'arquitecte, essencialment pel que fa a les seves principals fonts d'inspiració a l'hora d'intervenir a les comarques pirinenques. Danés se'ns presenta com un arquitecte que combinava els referents internacionals alpins amb l'arquitectura pirinenca i que, igual que tots els deixebles de la influent escola geogràfica francesa de Paul Vidal de la Blache, s'apassionà per l'estudi de l'hàbitat rural i muntanyenc com a exemple de les interrelacions entre la societat i el medi. Un segon bloc, de sis apartats, es dedicava enterament a Núria. Danés

va projectar sis grans edificis interconnectats que se situaven al voltant del temple formant una gran plaça, dels quals se n'acabaren construint quatre. Un tercer bloc, de dos apartats, es destinava a tractar els refugis d'excursionisme (com el Xalet de la Molina) i les centrals hidroelèctriques, dos dels tipus arquitectònics tractats per Danés. En tots els casos s'observa el seu esforç per adaptar-se al paisatge pirinenc, seguint els principis de l'arquitectura regionalista. A continuació, un quart bloc, de set apartats i organitzat segons criteris geogràfics (valls i comarques), completava les obres dels Pirineus que encara no havien estat tractades en apartats anteriors. En destacariem especialment diversos projectes no realitzats: la reconstrucció del santuari de Sant Joan de l'Erm (Alt Urgell), l'església neoromànica de Sant Pere de les Escaldes (Andorra), la restauració de l'església parroquial de Sort (Pallars Sobirà) i l'acabament de la façana del temple parroquial de la Pobla de Segur (Pallars Jussà). Finalment, l'exposició acabava amb un apartat dedicat a l'arquitectura i el paisatge, on es feia èmfasi en els cànons paisatgístics del noucentisme, centrats a transmetre un paisatge muntanyenc ordenat, millorat i afaiçonat per l'acció humana, el millor

L'exposició «Josep Danés, arquitecte dels Pirineus».

exemple del qual és la Vall de Núria.

Del conjunt de l'exposició també cal destacar l'ampli ventall de recursos gràfics i audiovisuals emprats per tal de donar-hi un format fresc i atractiu per al visitant. Plànols, fotografies antigues i actuals, textos explicatius, textos d'època (des de frases del mateix arquitecte o comentaris o records del seu delineant fins a cartes dels seus clients o fragments d'articles periodístics) i un

audiovisual que explicava les actuacions de Danés a la Vall de Núria exemplifiquen la diversitat de recursos expositius utilitzats. Per acabar, només queda recomanar als ajuntaments, parròquies o altres ens de l'àmbit pirinenc on Danés deixà la seva empremta que acullin durant unes setmanes o mesos aquesta exposició itinerant que ha començat a caminar amb tan bon peu aquest estiu a Núria.

Anna Ribas

La pau i el cant: les mirades d'Esther Boix

Girona va poder gaudir a final del 2006 –concretament, tot el mes de desembre i fins al 7 de gener– d'una completa exposició, titulada «Miralls i miratges», de l'obra d'Esther Boix, en el marc de la segona edició de Mestres Artistes, organitzada per la Fundació Fita i amb la col·laboració del Museu d'Art i de la Casa de Cultura de Girona.

L'obra d'aquesta artista –i pedagoga de l'art, al costat del seu inseparable Ricard Creus– és, a parer de molts, «un diàleg pictòric amb la realitat». La realitat és «tot allò que l'envolta: el món vegetal, els paisatges naturals, les ciutats», els afectes, les desigualtats, la lluita per les llibertats, la literatura. El diàleg és «una aventura pictòrica que exalta els sentits, lluita contra la desesperança i la nostàlgia, reflexiona sobre els enigmes del de l'ésser i

el temps», canta amb força i tendresa una vida viscuda intensament, agrada, a voltes relaxa i sempre fa pensar. Copsar tot això ha estat possible gràcies a l'acurada selecció cronològica de la seva obra –duta a terme per la mateixa autora i per Josep Radresa, comissari de l'exposició–, que n'ha ofert una completa visió de conjunt i que ha permès elaborar un enriquidor passeig pels seus més de cinquanta anys de

MARÍ GASULL

Esther Boix, *Autoretrat*, 1958.

creació artística. Aquesta selecció ha estat distribuïda en tres espais, segons el suport o la tècnica emprats: a la Casa de Cultura s'hi exposaven els olis, a la Fundació Fita l'obra sobre paper i al Museu d'Art l'obra gràfica. L'edició d'un acurat llibre-catàleg, amb diverses aportacions –entre les quals l'aclaridora «La figuració renovada d'Esther Boix», de Daniel Giralt-Miracle– i una antologia de textos sobre la seva obra escrits al llarg dels anys per crítics, poetes i amics, i també la realitza-

ció i edició per part del Museu d'Art d'un DVD de la sèrie Enraonaments dedicat a l'artista, permeten gaudir, encara ara, de l'emoció i la sinceritat de la seva obra, que passa de l'abrupte i compassiu esqueixament de l'inici, dels anys durs sota la dictadura, a la delicada i penetrant subtilitat dels treballs posteriors i recents. Efímer però irrenunciable complement de tot això foren les actuacions musicals que acompanyaren la inauguració de l'exposició del Museu d'Art –el 2 de desembre, a càrrec de Laia